

सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय र मन्त्रालय अन्तर्गत निकायहरूबाट आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सञ्चालन गरिने प्रमुख वार्षिक कार्यक्रमहरू तथा बजेट विवरणः

१. पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले प्रत्येक नागरिकलाई स्वतन्त्रताको हक, सूचनाको हक, गोपनीयताको हकको सुनिश्चितता गरेको छ। संविधानमा संघको अधिकारमा दूरसञ्चार, रेडियो फ्रिक्वेन्सीको बाँडफाँट, रेडियो टेलिभिजन र हुलाक, प्रदेशको अधिकारमा रेडियो, एफ.एम, टेलिभिजन सञ्चालन र स्थानीय तहको अधिकारमा एफ.एम. सञ्चालनसम्बन्धी कार्य तहगत सरकारको संवैधानिक जिम्मेवारीकोरूपमा रहेको छ। राष्ट्रिय आवश्यकता अनुसार सूचना प्रविधिको विकास र विस्तार गरी सर्वसाधारण जनताको सहज र सरल पहुँच सुनिश्चित गर्ने तथा राष्ट्रिय विकासमा सूचना प्रविधिको उच्चतम उपयोग गर्ने राज्यको नीति रहेको छ।

सञ्चार र सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा भएको द्रुततर विकास अनुकूल नयाँ प्रविधि ग्रहण गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिएको छ। सरकारी, निजी तथा सामुदायिक क्षेत्रबाट भएको लगानी र प्रयासबाट सूचना तथा सञ्चारमा जनताको पहुँच बढेको छ भने सञ्चार र सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा भएको द्रुततर विकास अनुकूल नयाँ प्रविधि ग्रहण गर्नुपर्ने आवश्यकता

समेत देखिएको छ। नेपाल सरकारको दीर्घकालीन सोच, २१०० प्रासिका लागि विभिन्न सम्बाहकहरूमध्ये गुणस्तरीय सूचना प्रविधि तथा सञ्चार पूर्वाधार र वृहत सञ्जालीकरणलाई प्रमुख सम्बाहकको रूपमा उल्लेख गरिएको छ। सोही योजना (आ.व. २०८१/८२-२०८५/८६) ले सूचना प्रविधियुक्त राष्ट्र निर्माण गर्ने सोचसहित सो को प्रासिका लागि लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति र कार्यनीति तय गरेको छ।

नेपाल सरकारको आ.व. २०८१/८२ को नीति तथा कार्यक्रम र बजेट वक्तव्यमा आगामी दशकलाई सूचना प्रविधि दशकको रूपमा अघि बढाउने र सूचना प्रविधि सम्बद्ध उद्योगवाट रोजगारी सिर्जना गर्दै निर्यात प्रवर्द्धनमा सहजीकरण गर्ने कार्यक्रम रहेको छ। सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा विकसित नवीन प्रविधिहरूको अधिकतम उपयोग गर्दै आर्थिक समृद्धि हासिल गर्ने दीर्घकालीन सोचमा केन्द्रित रहेर मन्त्रालयले लक्ष्यहरू निर्धारण गरेको छ। सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय राष्ट्रिय सूचना आयोगको सम्पर्क मन्त्रालयको रूपमा समेत रहेको छ भने यस मन्त्रालयअन्तर्गत प्रेस काउन्सिल नेपाल, नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण जस्ता नियामक निकायका साथै गोरखापत्र संस्थान, रेडियो नेपाल, राष्ट्रिय समाचार समिति र नेपाल

टेलिभिजन जस्ता सार्वजनिक सञ्चार माध्यमहरू समेत रहेका छन्।

सम्बन्धित २०८१ बैसाख मसान्तसम्म सेवा सबै स्थानीय तहको वडा केन्द्र, १०७८४ सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय र ४७४९ स्वास्थ्य केन्द्रमा ब्रोडब्याण्ड इन्टरनेट जडान कार्य सम्पन्न भएको छ। २५००० किलोमिटर अप्टिकल फाइबर विस्तार भैसकेको छ। मोबाइल सेवामा अत्याधुनिक प्रविधि र सेवाहरू भित्र्याई नवीनतम दूरसञ्चार सेवाहरू प्रदान गर्न तथा सोमार्फत देशमा डिजिटल डिभाइड कम गर्ने योजनालाई मूर्तरूप दिन नेपाल टेलिकममार्फत प्रारम्भ गरिएको 4G/LTE सेवाको पहुँच हालसम्ममा ७१ प्रतिशत पुगेको छ। उल्लेखित अवधिसम्म १०० वटा निकायहरू एकीकृत कार्यालय ब्यबस्थापन प्रणाली (GIOMS) मा आवद्ध भई ५३ वटा निकायले प्रणाली मार्फत कार्य सम्पादन गरेका छन्। ६२ वटा सेवाहरू नागरिक एप्समा आवद्ध भएका छन्। यस सन्दर्भमा नेपाल सरकारले लिएको दीर्घकालिन सोच, दिगो विकासका लक्ष्य, आवधिक योजना र मन्त्रालयको दीर्घकालिन सोच, क्षेत्रगत सोच समेतको आधारमा वार्षिक कार्यक्रम तयार गरिएको छ।

२. दीर्घकालीन सोच

सञ्चार तथा सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा विकसित नविन प्रविधिहरूको अधिकतम उपयोग गर्दै आर्थिक समृद्धि हासिल गर्ने।

३. लक्ष्य

आमसञ्चार, सूचना प्रविधि तथा दूरसञ्चारको उच्चतम उपयोग गरी आम-नागरिकले सुशासनको प्रत्यक्ष अनुभूति गर्नसक्ने आधार र माध्यमको रूपमा यस क्षेत्रको विकास गर्ने।

४. उद्देश्य

१. सूचनामा सबै नागरिकको सहज पहुँच वृद्धि गर्नु।
२. सञ्चार तथा सूचना प्रविधिलाई नविनतम, भरपर्दो एवम् गुणस्तरीय र पहुँचयोग्य बनाई राष्ट्रको समष्टिगत विकासमा योगदान पुऱ्याउनु।

५. रणनीति

१. आम नागरिकमा सूचनाको सहज पहुँच पुर्याउन रेडियो, टेलिभिजन लगायतका आमसञ्चार माध्यमको प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्ने।
२. दूरसञ्चार एवम् ब्रोडव्याण्ड सेवाको पहुँच देशभर पुऱ्याउने।
३. सूचना प्रविधिमा फर्त सामाजिक, आर्थिक र शासकीय व्यवस्थामा सुधार गर्ने।

४. साइबर सुरक्षासम्बन्धी कानूनी र संरचनागत व्यवस्था गरी जोखिम न्यूनीकरण गर्ने।
५. हुलाक सेवालाई संस्थागत पुनःसंरचना गरी प्रतिस्पर्धी र व्यावसायिक बनाउने।
६. चलचित्र क्षेत्रको पूर्वाधार विकास गरी उद्योगको रूपमा विकास तथा प्रबर्द्धन गर्ने
७. सुरक्षण मुद्रण क्षेत्रमा पुनःसंरचना गरी सुरक्षण मुद्रणलाई व्यवस्थित गर्ने।
८. विज्ञापन क्षेत्रलाई व्यवस्थित गर्न विज्ञापन आचारसंहिताको अनुगमन प्रभावकारी बनाउँदै विज्ञापनको समग्र विवरण राख्न स्वचालित प्रणालीको विकास गर्ने।

६. क्षेत्रगत सोच

- **आम सञ्चार:** संविधान प्रदत्त सूचनाको हक कार्यान्वयन गर्दै नागरिकमा सूचनाको सहज पहुँच विस्तार गर्ने।
- **दूरसञ्चार:** दूरसञ्चार क्षेत्रमा उपलब्ध भएका नवीनतम प्रविधिको प्रयोग गरी सर्वसुलभरूपमा भरपर्दो गुणस्तरीय सेवा उपलब्ध गराई रोजगारी सृजना र उद्यमशीलता विकासमा जोड दिने।
- **सूचना प्रविधि:** सूचना प्रविधिको सर्वव्यापी पहुँच सुनिश्चित गरी समुन्नत र आर्थिक समृद्धिमा योगदान गर्दै जाने।

- **हुलाक सेवा:** हुलाक सेवालाई व्यावसायिक, प्रतिस्पर्धी, विश्वसनीय र आत्मनिर्भर बनाउने।
- **चलचित्र:** नेपाली चलचित्र क्षेत्रलाई उद्योगकोरूपमा विकास गरी नेपालको राष्ट्रिय एकता प्रबर्द्धन र आर्थिक बृद्धिमा योगदान बढाउँदै जाने।
- **सुरक्षण मुद्रण:** राहदानी, हुलाक टिकट, अन्तशुल्क स्टिकरलगायतका सुरक्षण कागजातहरू देशभित्रै मुद्रण गर्न सुरक्षण मुद्रणालय स्थापना गरी सञ्चालन गर्ने।

७. मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र

नेपाल सरकार (कार्यविभाजन) नियमावली, २०७४ बमोजिम सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र देहायबमोजिम रहेको छः

१. सञ्चार तथा सूचना, दूरसञ्चार, सूचना तथा सञ्चार प्रविधिसम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन;
२. दूरसञ्चार र प्रसारण फ्रिक्वेन्सी बाँडफाँड, शुल्क निर्धारण र नक्साङ्कन, प्रयोगको अनुमति, नवीकरण र नियमन;
३. सूचना र सञ्चार प्रविधि सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान, प्रवर्द्धन र नियमन;
४. माइक्रोवेभ प्रणालीको विस्तार, व्यान्डविथको अन्तर्राष्ट्रिय कनेक्टिभिटी र रेडियोयन्त्र प्रयोग;

५. रेडियो, टेलिभिजन, छ्यापासञ्चार र समाचार संस्था सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड;
६. राष्ट्रियस्तरका रेडियो, टेलिभिजन, प्रसारण संस्था र बहुवितरण प्रसारण प्रणालीको अनुमति, नवीकरण र नियमन;
७. विदेशी टेलिभिजन च्यानलको डाउनलिङ्क;
८. अनलाइन मिडिया सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड;
९. श्रमजीवी पत्रकारको न्यूनतम पारिश्रमिक सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड;
१०. सार्वजनिक प्रसारण, छ्यापा र प्रसारण संस्थासम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड;
११. स्वदेशी तथा नेपालबाट प्रसारण गरिने विदेशी छ्यापा प्रकाशन सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड;
१२. राष्ट्रिय विज्ञापन नीति र मापदण्ड;
१३. हुलाकसम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, सञ्चालन र नियमन;
१४. हुलाक टिकट प्रकाशन, भण्डारण तथा अभिलेख व्यवस्थापन;
१५. धनादेश सेवा, हुलाक बैंक र अन्तर्राष्ट्रिय डाँक लेखा व्यवस्थापन;
१६. चलचित्र र सिनेमा हलसम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड;
१७. सुरक्षण मुद्रण;
१८. नेपाल राजपत्रको मुद्रण, वितरण तथा अभिलेख;
१९. पत्रपत्रिकासम्बन्धी आचारसंहिता;

२०. भू-उपग्रहको उपयोग;
२१. सूचना प्रविधिको प्रवर्द्धन, राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्र र सूचना प्रविधि पार्क;
२२. साइबर सुरक्षा;
२३. राष्ट्रिय सूचना आयोग;
२४. प्रेस काउन्सिल, केन्द्रीय प्रेस रजिस्ट्रार, नेपाल दुरसञ्चार प्राधिकरण र चलचित्र विकास बोर्ड;
२५. मन्त्रालय सम्बन्धी राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थासँग सन्धि, सम्झौता, अभिसन्धि, सम्पर्क र समन्वय;
२६. मन्त्रालय सम्बन्धी सार्वजनिक संस्थान, प्राधिकरण, समिति, प्रतिष्ठान, कम्पनी आदिको सञ्चालन र नियमन;
२७. नेपाल इन्जिनियरिङ्ग सेवाको इलेक्ट्रोनिक एण्ड टेलिकम्युनिकेसन इन्जिनियरिङ्ग समूह सञ्चालन।

द. आ.व. २०८१/८२ को मुख्य-मुख्य कार्यक्रम तथा बजेटको विवरणहरू:

- आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा यस मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकाय समेतको लागि कूल रू. ७ अर्ब ३५ करोड २९ लाख विनियोजन भएको।
- रू. ५ लाख भन्दा कम रकम विनियोजन भएका सामान्य क्रियाकलाप र अनिवार्य दायित्वसँग सम्बन्धित रकम यस पुस्तकमा समावेश नगरिएको।
- नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण, नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेड, नेपाल टेलिभिजन, रेडियो प्रसार सेवा विकास समिति (रेडियो नेपाल), गोरखापत्र संस्थान, राष्ट्रिय समाचार समिति, प्रेस काउन्सिल नेपाल र चलचित्र विकास बोर्डले मन्त्रालयको कार्यक्षेत्रसँग सम्बन्धित विषयमा लक्ष्य हासिल गर्न आफ्नै आन्तरिक स्रोत समेतबाट वार्षिक कार्यक्रम तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेका।

क) संघले मात्र सञ्चालन गर्ने कार्यक्रम/आयोजना:

सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय र मन्त्रालय अन्तर्गत निकायहरूबाट आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सञ्चालन गरिने प्रमुख वार्षिक कार्यक्रमहरू तथा बजेट विवरण:-

ब.उ.शी.नं. ३५८०००११ सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय

क्र.स.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रु.लाखमा
१.	सभाहलमा फर्निचर तथा फर्निसिङ्ग	१०
२.	पुस्तकालय व्यवस्थापन	१०
३.	निर्मित भौतिक संरचनाको मर्मत तथा रंग रोगन	१५
४.	मन्त्रालयगत बजेट सूचना प्रणाली (LMBIS) तालिम	५
५.	मातहत कार्यालयहरूको अनुगमन/निरीक्षण, कार्यक्रम कार्यान्वयन अनुगमन/निरीक्षण	१२
६.	रेडियो नेपालका पुराना अडियो टेपको डिजिटल आर्काइभिङ्गका लागि रेडियो नेपाललाई अनुदान	१५
७.	रेडियो/ एफ.एम. रेडियो र टेलिभिजनबाट लोककल्याणकारी विज्ञापन (विज्ञापन बोर्डलाई अनुदान)	८००
८.	छापामाध्यमबाट लोककल्याणकारी विज्ञापन (विज्ञापन बोर्डलाई अनुदान)	२०००
९.	अपाङ्गता सम्बन्धी टेलिभिजन कार्यक्रम प्रसारणको लागि नेपाल टेलिभिजनलाई अनुदान	१०
१०.	नेपाल टेलिभिजनलाई समावेशी समाचार र समावेशी कार्यक्रम प्रसारणको लागि अनुदान	१५०

क्र.स.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रु.लाखमा
११.	सञ्चार उपकरण खरिद गर्न राष्ट्रिय समाचार समितिलाई अनुदान	२०
१२.	रेडियो प्रसार सेवा विकास समितिलाई समावेशी प्रसारणको लागि अनुदान	२००
१३.	गोरखापत्र संस्थानलाई समावेशी लेख रचना प्रकाशन गर्न अनुदान	४५०
१४.	राष्ट्रिय समाचार समितिलाई भिडियो सेवा सञ्चालन अनुदान	१००
१५.	तारिणीप्रसाद कोइराला सञ्चारग्राम सञ्चालनका लागि रेडियो नेपाललाई अनुदान	१०
१६.	नेपाल टेलिभिजनबाट डिजिटल नेपाल कार्यक्रम प्रसारण गर्न नेपाल टेलिभिजनलाई अनुदान	४५
१७.	सञ्चार तथा सूचना प्रविधि कार्यक्रम प्रसारण सञ्चालन गर्न रेडियो प्रसार सेवा विकास समितिलाई अनुदान	१८.३९
१८.	एकीकृत चलचित्र विकास बृहत्तर परियोजना "देशका लागि सिनेमा" कार्यक्रम सञ्चालन गर्न चलचित्र विकास बोर्डलाई अनुदान	१००
१९.	विज्ञापन बोर्डलाई चालु प्रकृतिका अनिवार्य दायित्व एवम् चालु कार्यक्रम सञ्चालनका लागि अनुदान	२५७

क्र.स.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रु.लाखमा
२०.	गोरखापत्र संस्थानका पुराना प्रकाशनहरूको डिजिटल आर्काइभिङ्गका लागि गोरखापत्र संस्थानलाई अनुदान	१०
२१.	"काभ्रेको बनेपामा अत्यधुनिक सुविधा सम्पन्न स्टुडियो निर्माण गर्न चलचित्र विकास बोर्डलाई अनुदान"	२००
२२.	मौलिक चलचित्र निर्माणमा प्रोत्साहनका लागि स्टोरी बैंक सञ्चालन गर्ने	२५
२३.	राष्ट्रिय समाचार समितिलाई चौबिसै घण्टा नेपाली भाषामा समाचार सेवा सञ्चालन गर्नका लागि अनुदान	२५
२४.	राष्ट्रिय समाचार समितिलाई मातृभाषामा समाचार बुलेटिन प्रकाशनका लागि अनुदान	२४
२५.	दाङ्गमा कृष्णसेन इच्छुक संचारग्राम निर्माणकालागि रेडियो नेपाललाई अनुदान	५०
२६.	रेडियो नेपालको प्रसारण पहुँच विस्तारका लागि रेडियो नेपाललाई अनुदान	३००
२७.	चलचित्र बोर्डको भवनमा पोष्ट-प्रोडक्सन ल्याब तयार गरी सञ्चालन गर्न चलचित्र विकास बोर्डलाई अनुदान	१००
२८.	राष्ट्रिय समाचार समितिको विभिन्न स्थानमा	१०

क्र.स.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रु.लाखमा
	विद्यमान भवन (निर्मित संरचना) हरूको मर्मतसुधार कार्यका लागि राससलाई अनुदान	
२९.	विज्ञापन बोर्डलाई यन्त्र उपकरण लगायत पूँजीगत कार्यका लागि सशर्त अनुदान	२८
३०.	टेलिभिजन प्रसारण विस्तार तथा सुधारका लागि नेपाल टेलिभिजनलाई अनुदान	२००
३१.	सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापन तालिम	९
३२.	क्षमता विकास तालिम	१२
३३.	मन्त्रालय र अन्तर्गत निकायहरूको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण	५.६
३४.	ITU, APT, UPU लगायत अन्तर्राष्ट्रिय सेमिनार गोष्ठी	१२.५
३५.	मन्त्रालय र अन्तर्गतका संस्थान/समिति/ बोर्ड/प्राधिकरण/केन्द्र/काउन्सिलका विनियम/निर्देशिका/कार्यविधि/मापदण्ड तर्जुमा र संसोधन	७
३६.	मन्त्रालय अन्तर्गतका १९ वटा निकायका अर्धवार्षिक र वार्षिक कार्यक्रमको मुल्यांकन र सूचक निर्धारण	५.६
३७.	FM, TV, Cable Operator/ Distributor को अनुगमन, निरीक्षण	५.६

क्र.स.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रु.लाखमा
३८.	मन्त्रिपरिषद्का निर्णयहरू सार्वजनिक गर्ने पत्रकार सम्मेलन	७
३९.	राष्ट्रिय पत्रकारिता पुरस्कार (प्रशासनिक खर्चसमेत)	९.८
४०.	युट्युब व्यवस्थापन र अभिमुखीकरण	१०.५
४१.	महिला पत्रकारहरूको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम	१४
४२.	लोककल्याणकारी विज्ञापनसम्बन्धी अनुगमन	४.८
४३.	आमसञ्चार/सञ्चार क्षेत्रसम्बन्धी संघ/संस्थालाई अनुदान	१००
४४.	नयाँ ऐन/नियम तथा कार्यविधिहरूको तर्जुमा तथा मौजुदा ऐन नियमहरूको संशोधन/परिमार्जन	७
४५.	सातै प्रदेशमा प्रादेशिक तथा क्षेत्रगत CERT स्थापना सम्बन्धि अन्तरक्रिया तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम	८.४
४६.	केन्द्रीय स्तरमा डिजिटल नेपाल सम्बन्धि सरोकारवाला संग छलफल तथा अन्तरक्रिया	३.५
४७.	सूचना प्रविधि दिवस (ICT Day) मनाउने	७
४८.	डिजिटल नेपाल एक्सलेरेशन प्रोजेक्ट समन्वय कार्यन्वयन इकाईको व्यवस्थापन	३५

क्र.स.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रु.लाखमा
४९.	डिजिटल नेपाल निर्देशक समिति/समन्वय समिति/समन्वय उपसमिति/ समन्वय इकाइको बैठक सञ्चालन खर्च	६.३
५०.	डिजिटल नेपाल फ्रेमवर्क परिमार्जन तथा कार्यन्वयन सम्बन्धि प्रदेश स्तरीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम	१०.५
५१.	National AI Policy लगायत नवीनतम प्रविधि सम्बन्धि नीति तर्जुमा	७
५२.	केन्द्र र सातै प्रदेशमा ICT Exhibition गर्ने	१३१.२५
५३.	ICT क्षेत्रबाट GDP मा गरेको योगदान एवं सिर्जना भएको रोजगारी सम्बन्धि अध्ययन	१४
५४.	Digital Divide कम गर्न सूचना प्रविधि सम्बद्ध संस्थासँगको सहकार्यमा कार्यक्रम सञ्चालन	२०
५५.	Genuine Office Package खरिद	५
५६.	Antivirus खरिद	५
५७.	Cyber Security Maturity Assessment सम्बन्धी परामर्श सेवा	१५
५८.	रेडियो फ्रिक्वेन्सी स्टेशनहरू एवम् एफ.एम./ टेलिभिजनहरूको अनुगमन/निरीक्षण तथा रेडियो स्टेशनहरूको स्तरीकरण (Standardization) गर्ने।	४.८

क्र.स.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रु.लाखमा
५९.	अन्य कार्यक्रम खर्च (रु. ५ लाखभन्दा कम क्रियाकलापगतरूपमा विनियोजन भएका कार्यक्रमको) जम्मा रु.	१२२

बजेट उपशीर्षक नं ३५८२१०११ : राष्ट्रिय सूचना आयोग

१.	कार्यालय भवन, कम्पाउण्ड वाल र गेट निर्माण	८
२.	जिल्लास्थित कार्यालयका कार्यालय प्रमुख सूचना अधिकारी लगायतसँग अन्तर्क्रिया	८
३.	स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि, समुदाय एवम् समुहहरूसँग सूचनाको हकसम्बन्धि अन्तरक्रिया कार्यक्रम	८
४.	जिल्ला अनुगमन समिति/जिल्ला हुलाक कार्यालयबाट सूचनाको हकको अनुगमन	१९
५.	जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट सूचनाको हकको कार्यान्वयन	१९.२५
६.	अन्य कार्यक्रम खर्च (रु. ५ लाखभन्दा कम क्रियाकलापगतरूपमा विनियोजन भएका कार्यक्रमको)	५७

क्र.स.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रु.लाखमा
--------	----------------------	------------------

बजेट उपशीर्षक नं ३५८०३०११ : हुलाक सेवा विभाग

१.	PITS, PTMS, PIS लगायत हुलाकमा सञ्चालित सफ्टवेयर सञ्चालन तालिम	६
२.	हालसम्म प्रकाशित हुलाक टिकटहरूको विवरण तथा आकृतिसहितको पुस्तक प्रकाशन	५
३.	विश्व हुलाक दिवस मनाउने	५
४.	हुलाक डाँक ढुवानी (अन्तर्राष्ट्रिय)	३००
५.	हुलाक टाँचा खरिद	२०
६.	हुलाकमा प्रयोग भएका सफ्टवेयरको स्तरोन्नति	६
७.	हुलाक टिकट छपाई	१५०
८.	हुलाक डाँक ढुवानी(आन्तरिक)	१००
९.	IPS POST, CDS, POST सफ्टवेयर सञ्चालन तालिम	
१०.	हुलाक सेवाको प्रवर्द्धनमुलक अडियो/भिडियो निर्माण	५
११.	NEPAL POST नामक अङ्ग्रेजी वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन गर्ने	५
१२.	EMS सेवा सम्बन्धी अन्तरक्रिया गर्ने	८

क्र.स.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रु.लाखमा
१३.	हुलाक निर्देशनालयहरू सञ्चालन खर्च	३६६४
१४.	जिल्ला हुलाक कार्यालय सञ्चालन खर्च	३०९२८
१५.	हुलाक प्रशिक्षण केन्द्रको भवन निर्माण	२५००
१६.	हुलाक प्रशिक्षण केन्द्रको कार्यालय सञ्चालन खर्च	२०२
१७.	अन्य कार्यक्रम खर्च (रु. ५ लाखभन्दा कम क्रियाकलापगतरूपमा विनियोजन भएका कार्यक्रमको)	११७

बजेट उपशीर्षक नं : ३५८०३०१३

गोश्वारा हुलाक

१.	PITS/POST BOX SOFTWARE UPDATE	१०
२.	भवन मर्मत	२०
३.	अन्य कार्यक्रम खर्च (रु. ५ लाखभन्दा कम क्रियाकलापगतरूपमा विनियोजन भएका कार्यक्रमको)	३२

बजेट उपशीर्षक नं ३५८४१०११ : प्रेस काउन्सिल

१.	काउन्सिल सँग विभिन्न संघसस्था अन्तरक्रिया कार्यक्रम	४.०७
२.	प्रकाशन संहिता जर्नल, वार्षिक प्रतिवेदन, अंग्रेजी र नेपाली बुलेटिन छपाइ	१५
३.	अन्य कार्यक्रम खर्च (रु. ५ लाखभन्दा कम	५

क्र.स.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रु.लाखमा
	क्रियाकलापगतरूपमा विनियोजन भएका कार्यक्रमको)	

बजेट उपशीर्षक नं : ३५८००१०२ डिजिटल नेपाल आयोजना

१.	Procurement of server storage, security and network infrastructure to implement SIEM and SoAR for implementation of Cyber Security Centre Phase 1	६००
२.	Procurement of Sand Boxing Environment solution	५०
३.	Procurement, installation and commencing of necessary equipment and software for establishing a digital forensic lab.	१००
४.	Setup of a conference hall (including smart boards, sound systems, AC, and related equipment for meetings, interactions, and presentations)	६०
५.	Procurement and installation of a generator for the Cyber Security center	२०
६.	Procurement and installation of IP cameras, NVR, and storage.	१०
७.	Procurement of equipment's for monitoring center of NCSC	५०
८.	Purchase of necessary equipment's, hardware etc. for Call Center, Help Desk, and Information analysis and Sharing.	१०
९.	Purchase of necessary software and licenses for Call Center, Help Desk, and Information analysis and Sharing.	२०

क्र.स.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रु.लाखमा
१०.	Procurement, Installation and operation of SIEM and SOAR software, and its licenses for implementation of Cyber Security Centre Phase 1(Operating System, Office Packages, Antivirus लगायतका लाईसेन्स खरिद)	१०००
११.	Purchase of Office Package ,Antivirus License etc.	१५
१२.	Procurement of Server and Storage Infrastructure (Server, SAN etc.) for urgent upgrade of Data Center and Cloud	१०००
१३.	Procurement of Network and Security Infrastructure(Firewall, router, switch etc.) for urgent upgrade of Data Center and Cloud	५००
१४.	Procurement of Software and Licenses (Virtualization, backup and replication e.tc.) for urgent upgrade of Data Center and Cloud	१०००
१५.	Training program (with universities and Private sector)	४८०
१६.	High Skilled and specialist IT skills development program Pilot implementation for Start-up support pilot	२५०
१७.	Digital Literacy program pilot training (for targeted groups such as Women, youth of rural area, marginalized groups, backward community, civil servants, teachers, children)	२५२
१८.	Workshop program on Women in ICT	१५

क्र.स.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रु.लाखमा
१९.	Operation Support for Information analysis and Sharing center , call center and help desk	४०
२०.	Advanced Training for Professionals working at NCSC	६
२१.	Data Centre upgrade Technical study and assessment including standards Individual Consultant	२४
२२.	Study and assessment for data Centre and cloud expansion	१२०
२३.	operational support and maintenance for Data center and cloud	१८०
२४.	Project Procurement specialist individual Consultant	३६
२५.	Project Implementation consultant (Project management environmental and social safeguards M&E communication Admin Support)	४८

बजेट उपशीर्षक नं : ३५८०१०११

मुद्रण विभाग

१.	फोल्डिङ मेशिन	९०
२.	मेशिनरी पार्टस खरिद	१५
३.	छपाई मेशिन मर्मत	१०
४.	छपाई सम्बन्धी सामान	१७६
५.	राजपत्र प्रकाशन सम्बन्धी अन्तरकृया कार्यक्रम	८

क्र.स.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रु.लाखमा
६.	अन्य कार्यक्रम खर्च (रु. ५ लाखभन्दा कम क्रियाकलापगतरूपमा विनियोजन भएका कार्यक्रमको)	१२

बजेट उपशीर्षक नं : ३५८०००१२ राष्ट्रिय साइबर सुरक्षा केन्द्र

१.	मोटर साइकल	६
२.	स्कूटर	९
३.	चारपाङ्ग्रे सवारीसाधन	५०
४.	ल्यापटप	१३
५.	केन्द्रको २४/७ कार्य सञ्चालनको लागि विद्युतीय पावर backup सेट (Inverter, Batteries, Voltage stabilizer)	१०
६.	केन्द्र भित्र Security Monitoring Room Setup (AC, switch/router, desktops, monitor)	१०
७.	Desktop तथा सो सम्बन्धी उपकरण	१५
८.	केन्द्र भित्र Security Monitoring Room Setup (AC, switch/router, desktops, monitor)	२०
९.	Security Operation Center सञ्चालनका लागि परामर्श सेवा	९९.९
१०.	राष्ट्रिय साइबर ड्रिल (Simulation)सम्बन्धी परामर्श सेवा	१०

क्र.स.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रु.लाखमा
११.	साइबर सुरक्षा सम्बन्धी तालिम (नेपाल सरकारका सूचना प्रविधि सम्बन्धी क्षेत्रमा कार्यरत प्राविधिक कर्मचारीको लागि)	१०
१२.	केन्द्रको कर्मचारीहरूको लागि साइबर सुरक्षा सम्बन्धि तालिम जस्तै CISA, TOGAF, Digital Forensic, CISSP, SoC Analyst आदी।	७
१३.	Cyber Hygiene सम्बन्धी प्रदेश तथा स्थानीय स्तरमा तालिम	६
१४.	साइबर सुरक्षा सम्बन्धी मापदण्ड, निर्देशिका, कार्यविधि निर्माण	५
१५.	संवेदनशील सूचना पूर्वाधारको अनुगमन निरीक्षण र बैठक	५
१६.	APCERT (Asia Pacific Computer Emergency Response Team) मा नेपालको CERT लाई आवद्धता गराउने	१५
१७.	अन्य कार्यक्रम खर्च (रु. ५ लाखभन्दा कम क्रियाकलापगतरूपमा विनियोजन भएका कार्यक्रमको)	१४

क्र.स.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रु.लाखमा
--------	----------------------	------------------

बजेट उपशीर्षक नं : ३५८०२०११ सूचना तथा प्रसारण विभाग

१.	बैठक हलमा साउन्ड सिस्टम स्थापना	५
२.	200 AM Tubular Battery र Battery Rack खरिद	७.३
३.	फोटोग्राफीको लागि क्यामेरा तथा सोसंग सम्बन्धित उपकरण खरिद	१०
४.	कार्यालयको लागि फर्निचर तथा फिक्चर्स खरीद	१०
५.	Upgrading of BRLMS सफ्टवेयर स्तरोन्नति	१०
६.	लाईब्रेरी सफ्टवेयर खरिद तथा परामर्श	५
७.	CAS/SMS Centralized Surveillance Monitoring System सफ्टवेयरको स्तरोन्नति	४०
८.	नेपाल परिचय पुस्तकको अंग्रेजी अनुवाद	५
९.	कार्यालय भित्रका इन्टरनेट, इन्टरकम, सिसिटीभि लगायतको नेटवर्क मर्मत सुधार तथा स्तरोन्नति	१०
१०.	एडभान्स कम्प्युटर डिजाइनिङ तथा डिजिटल एवम् ब्रोडकास्टिङ विषयमा कर्मचारी क्षमता अभिवृद्धि	५
११.	दुर्गम क्षेत्र कार्यरत पत्रकारहरूको क्षमता	६

क्र.स.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रु.लाखमा
	अभिवृद्धि कार्यक्रम	
१२.	द्वैमासिक पत्रिका प्रकाशन	१४.९
१३.	घुम्टिशिविवर कार्यक्रम	५
१४.	एफ.एम., रेडियो, टि.भी. वितरण प्रणाली लगायत अन्य प्रसारण क्षेत्रसँग सम्बन्धित संस्थाहरूको अभिमुखीकरण कार्यक्रम	५
१५.	विभिन्न जिल्लाको मिडिया अनुगमन	५.५
१६.	अन्य कार्यक्रम खर्च (रु. ५ लाखभन्दा कम क्रियाकलापगतरूपमा विनियोजन भएका कार्यक्रमको)	६५

बजेट उपशीर्षक नं ३५८०४०११ : सूचना प्रविधि विभाग

१.	रंगरोगन तथा भवन मर्मत सुधार (ट्रस्ट निर्माण, शौचालय मर्मत, वाइरिङ्ग, रङ्ग रोगन, झ्याल ढोका मर्मत, ग्रेनाइट/टायल फ्लोरिड लगायतका कामहरू)	७०
२.	लेजर प्रिन्टर	१३
३.	कार्यालयलाई आवश्यक पर्ने ल्यापटप, कम्प्युटर, प्रिन्टर तथा फोटोकपी लगायत अन्य मेसिनरी सामान खरिद	१९
४.	सरकारी निकायहरूका लागि E-Attendance	६०

क्र.स.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रु.लाखमा
	device खरिद	
५.	कागज रहित सरकारका लागि DR center Hetauda मा समेत Government cloud को पूर्वाधार विस्तार गर्ने (डिजिटल पहल संकेत नं ०१.०९)	५०
६.	Security र Audit सम्बन्धी Software & License नविकरण	८५
७.	GEA कार्यान्वयनका लागि Artifact repository र knowledge management प्रणालीको सपोर्ट तथा एक्सटेन्सन (डिजिटल नेपाल पहल संकेत नं. ०१.०८)	५
८.	Centralized dashboard को Extension तथा Support & maintenance	५
९.	कागज रहित सरकारका लागी सरकारी क्लाउड विस्तारमा समेत आवश्यक SOFTWARE/LICENCE खरिद गर्ने	३००
१०.	सरकारी सूचना प्रणालीको दर्ता प्रणालीको विकास गर्ने (Government IT System Registration)	१०
११.	केन्द्रिकृत बेव एप्लिकेशन सुरक्षा प्रणाली विकास गर्ने	२०
१२.	ICT Award प्रणाली विकास/ निर्माण गर्ने	५

क्र.स.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रु.लाखमा
१३.	छात्रवृत्ती सम्बन्धी Web Application प्रणालीको विकास	५
१४.	विभागबाट संचालित कार्यक्रमहरू एकिकृत कार्यालय व्यवस्थापन प्रणाली र कमन वेवसाइट सञ्चालन तथा व्यवस्थापन E-ATTENDANCE, SMS GATEWAY लगायतका प्रणालीहरूको KNOWLEDGE TRANSFER, गोष्ठी र Feedback सम्बन्धी कार्यक्रम	८
१५.	सूचना प्रविधि विभागको Website/Application लागि आवश्यक SSL खरिद	८
१६.	सूचना प्रविधि उद्योगहरूको दर्ता सिफारिस	१०
१७.	E-Attendance system को Extension तथा Support & Maintenance	२०
१८.	सरकारी निकायको लागि एकिकृत कार्यालय व्यवस्थापन प्रणाली र कमन वेवसाइट सञ्चालन तथा व्यवस्थापन, E-ATTENDANCE, SMS GATEWAY, VAPT लगायत सम्बन्धी नलेज ट्रान्सफर कार्यक्रम	२१
१९.	सूचना प्रविधि विभागले बनाएको स्थानीय निकायको Common mobile app. को Support & maintenance	५
२०.	सरकारी निकायको लागि कमन वेवसाइटको UPGRADE / EXTENSION	१०

क्र.स.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रु.लाखमा
२१.	सरकारी निकायको लागि कम्पन वेवसाइटको सपोर्ट	२०
२२.	सरकारी WEBSITE/WEB APPLICATION (GOV.NP) हरूको SECURITY MONITORING गर्ने प्रणालीको EXTENSION, SUPPORT & MAINTENANCE	५
२३.	G-CLOUD को PRODUCTION SITE (GIDC) मा SERVER, STORAGE, NETWORK INFRASTRUCTURE र VIRTUAL INFRASTRUCTURE को MANAGEMENT र SUPPORT	२०
२४.	G-CLOUD को DR SITE HETAUDA र FAILOVER SITE मा SERVER, STORAGE, NETWORK INFRASTRUCTURE र VIRTUAL INFRASTRUCTURE को MANAGEMENT र SUPPORT	२०
२५.	SMS Gateway सञ्चालन (दुरसञ्चार सेवाप्रदायकसँग Integration सहित)	१५
२६.	सरकारी क्लाउडको सुरक्षा अडिट गर्ने कार्य	१२
२७.	सरकारी निकायहरूको सिस्टम, सफ्टवेयर, Website, Web application, mobile application हरूको सुरक्षा अडिट गर्ने	१३
२८.	ONLINE सेवा प्रणालीको SUPPORT AND MAINTENANCE	५

क्र.स.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रु.लाखमा
२९.	नेशनल ल्याङ्गवेज कम्प्युटेशनल रिसोर्स प्याक तयारी गर्ने ।	२०
३०.	कागज रहित सरकारको अवधारणा कार्यान्वयन गर्न एकिकृत कार्यालय व्यवस्थापन प्रणाली निरन्तर सञ्चालन गर्ने (Operational Support)	२०
३१.	एकिकृत कार्यालयको व्यवस्थापन प्रणाली निरन्तर सञ्चालनको लागी (Helpdesk) सञ्चालन गर्ने	१०
३२.	सूचना प्रविधि सम्बन्धी Software/Hardware सामानहरूको मापदण्ड (दररेट) निर्माणको लागी सरोकारवाला छलफल अन्तरक्रिया कार्यक्रम	८
३३.	एकिकृत कार्यालयको व्यवस्थापन प्रणालीमा नयाँ मोड्युल थप तथा Feature Extension	४०
३४.	नेपाल सरकारका निकायहरूबाट विकास तथा प्रयोग गरिने सूचना प्रविधि प्रणाली(Software/Hardware) को मापदण्ड तयार गर्ने साथै विभागबाट विकास गरिने र सञ्चालनमा रहेका प्रणालीहरूका Operational Manual, निर्देशिका, कार्यविधि को मस्यौदा निर्माण लगायत नविनतम क्षेत्र/ प्रविधिको अध्ययन प्रतिवेदन तयारी	४०

क्र.स.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रु.लाखमा
३५.	Government Enterprise Architecture/ Technical Audit को कार्यान्वयन गर्ने (डिजिटल नेपाल पहल संकेत नं ०१.०८)	२०
३६.	नागरिक एपको सञ्चालन तथा विकास	५०
३७.	सूचना प्रविधि क्षेत्रबाट सिर्जना हुन सक्ने रोजगारी तथा अर्थतन्त्रमा पार्ने योगदान सम्बन्धी अध्ययन गर्ने	१०
३८.	विभिन्न सरकारी निकायका कर्मचारीहरूलाई सूचना प्रविधि सम्बन्धी दक्षता अभिवृद्धी तालिम (Security, Audit, IT Management, Application Development, Network, Database etc.)	७.८
३९.	इनक्लुभेसन र स्टार्टअप सपोर्ट कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धमा अध्ययन तथा कार्यक्रम	५.२५
४०.	सीप विकास तथा क्षमता निर्माण कार्यक्रम	५.२५
४१.	सातै प्रदेशमा सञ्चालन गरिने डिजिटल साक्षरता कार्यक्रम	१५.७५
४२.	सूचना प्रविधि विषयमा स्नातक, स्नातकोत्तर, एमफिल र विद्यावारीधी गर्ने विद्यार्थीलाई विश्व विद्यालय अनुदान आयोगको सहकार्यमा छात्रवृत्ती प्रदान गर्ने ।	३०
४३.	अन्य कार्यक्रम खर्च (रु. ५ लाखभन्दा कम	१००

क्र.स.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रु.लाखमा
	क्रियाकलापगतरूपमा विनियोजन भएका कार्यक्रमको)	

बजेट उपशीर्षक नं : ३५८०४०११ एकीकृत डाटा व्यवस्थापन केन्द्र (राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्र)

१.	कोहोलापुर डाटा सेन्टर निर्माण	११७०
२.	ललितपुरमा डाटा सेन्टर र इन्टरनेट एक्सचेञ्ज सेन्टर निर्माण	१६९१
३.	नेपाल सरकारको केन्द्रिय ईमेल, वेभ होष्टिंग सञ्चालन गर्न Hardware, Networking र Security सम्बन्धी उपकरण खरिद	७५०
४.	कम्प्युटर एसोसिएरिज) HDD, Connector, Flash Drive, SSD drive, memory etc.)	५०
५.	UPS 150 KVA खरिद	१००
६.	डिजेल जेनेरेटर GIDC 1 MVA खरिद	२००
७.	फर्निचर तथा फिक्चर्स	२०
८.	Centralized E-mail and E-mail security को support and license renewal	६००
९.	core firewall को नविकरण	३५०
१०.	Server, storage को warranty, support	८००
११.	Backup software को subscription खरिद	१५०

क्र.स.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रु.लाखमा
१२.	डिजास्टर रिक्भरी कार्यालय	७५०
१३.	Battery with management system (480 Pcs) खरिद	३००
१४.	Precision AC खरिद	१५०
१५.	Fire Suppression खरिद	२००
१६.	DRC हेटौडाको क्षमता विस्तार गर्न थप Server, Networking, Security, Storage तथा अन्य उपकरणहरू खरिद	१००
१७.	GIDC Electromechanical मर्मत संम्भार (मेसिनरी औजार, जेनेरेटर)	४०
१८.	Electrical and HVAC system support and maintenance	२०
१९.	DC network support and maintenance	२०
२०.	CCNA (Network) सम्बन्धी तालिम	२
२१.	RHCE (Server/ System) सम्बन्धी तालिम	३
२२.	Information Security (CISA/ISO 27001/CISSP) सम्बन्धी तालिम	३
२३.	Data Centre सञ्चालन सम्बन्धी आधारभूत तालिम	४
२४.	सरकारी नेटवर्क र अप्टिकल फाइबर व्यवस्थापन	२०

क्र.स.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	बजेट रु.लाखमा
२५.	डिजास्टर रिक्तभरी कार्यालय	५०७.२
२६.	अन्य कार्यक्रम खर्च (रु. ५ लाखभन्दा कम क्रियाकलापगत रूपमा विनियोजन भएका कार्यक्रमको)	१०

७. आ.व. २०८१/८२ मा मन्त्रालय र मन्त्रालय अन्तर्गतका
निकायहरूलाई विनियोजित बजेटको सारांश

क्र.स.	विवरण	रकम रू.	स्रोत (रू. लाखमा)	
			नेपाल सरकार	वैदेशिक ऋण
१.	चालु	५ अर्ब ६५ करोड ९० लाख	५ अर्ब ५१ करोड ३९ लाख	१४ करोड ५१ लाख
२.	पूँजीगत	१ अर्ब ६९ करोड ३९ लाख	१ अर्ब २५ करोड ०४ लाख	४४ करोड ३५ लाख
३.	वित्तीय व्यवस्था	०	०	०
जम्मा		७ अर्ब ३५ करोड २९ लाख	६ अर्ब ७६ करोड ४३ लाख	५८ करोड ८६ लाख

ख) प्रदेशमा सञ्चालन गरिने कार्यक्रम/आयोजना - (नभएको)

ग) स्थानीय तहमा सञ्चालन गरिने कार्यक्रम/आयोजना -
(नभएको)